

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 21 januari 2012 / 26 tewel 5772
Sidra Waëra, Sjemot [Exodus] 6:2-9:35, Tanach blz. 118-126
Haftara: Jechèzkél [Ezechiël] 31:1-18, Tanach blz. 1100-1101

Commentaar door rabbijn dr. Walter Rothschild
Landesrabbiner van Schleswig-Holstein, Duitsland

Vertaling: Nico Vissel
[Het Engelse origineel](#)

God stelde zichzelf voor aan Mosjee met een opmerkelijke mededeling:
“Ik ben de God, die al aan Avraham, Jitschak en Jaäkov is verschenen als ‘El Shaddai’, maar zij kenden mij niet onder de naam JHVH.” De vanzelfsprekende vraag is: ‘waarom niet?’ Ik zal niet doorzeuren over de vraag of Avraham het tweede hoofdstuk Beresjiet [Genesis] had gelezen -zoals bekend is, wordt in het eerste scheppingsverhaal alles gedaan door Elohim, in het tweede door JHVH. En om het leven nog wat ingewikkelder te maken, begint deze sidra (Sjemot 6:2f) met de woorden *Wajdabeer Elohim*: ‘En God sprak...’

De Ivrietnamen voor God vormen altijd een probleem; om te beginnen met de vraag waarom het woord *Elohim* in het meervoud is; degene die in hoofdstuk 1 van Beresjiet *Beresjiet bara Elohim* met een werkwoord in het enkelvoud en een onderwerp in het meervoud schreef, zou in een cursus Hebreeuws vast geen hoog cijfer hebben behaald. De omschrijving van God als *Sjaddai* begrijpt men meestal als een vorm van demonische kracht; het hoeft niet perse verband te houden met het woord voor vrouwenborsten *sjadajiem* (hoewel voor menige man borsten ook een soort demonische kracht hebben..).

Christenen ontdekken soms, dat ze een raar soort Griekse transliteraties van Hebreeuwse woorden zingen zonder enig idee van de betekenis ervan. Ik vind het tamelijk komisch om uit te moeten leggen dat *Adonai Tsewaot* in feite ‘Opperbevelhebber’ betekent. Ieder pacifistische gedachte verdwijnt dan uit de tekst.

Het zogenoemde tetragram (in het Grieks betekent dit ‘vier letters’, d.w.z. de vierletterige

Godsnaam JHVH) wekt een soort bijgelovige eerbied dat zijn huiver verspreidt over soortgelijke woorden die gebezigd worden in andere talen. Er zijn dan mensen die “G’d” of “L’rd” schrijven hoewel niemand kan volhouden dat het Engelse of Nederlandse woord “God” de naam van God is. Het is alleen zijn titel of zelfs zijn ‘taakomschrijving’ in een andere, niet-heilige taal, niet de ‘*Lesjon Hakodesj*’ en gebruikt als aanspreektitel. Deze geobsedeerde mensen noem ik J’den.

In vele teksten wordt God aangeduid met een letter *He* en een streepje (ה) en dit ziet men bijvoorbeeld ook in de in de geborduurde zegenspreuk op de *atara* (kraag) van de talit waar de *He* is vervangen door een *Dalet* (ד). Wat is er met ons aan de hand als zelfs een enkele letter zo doordrenkt wordt met goddelijke macht en gevaar?

Op dezelfde manier wordt *Elohim* uitgesproken als *Elokim* en *Eel* wordt *Keel* en *televizia* als *televizka*.

Dit houdt verband met de vraag wat precies bedoeld wordt met het gebod ‘Gods Naam niet ijdel te gebruiken’ (Sjemot 20:7 en Devariem [Deut.] 5:11). Sommige vrome Joden kunnen problemen maken door er op te staan, dat niet alleen oude Tora-rollen en gebedenboeken (die *sjemot* worden genoemd omdat de Naam erin staat) worden weggeborgen in een *Geniza*, maar dat dit ook gebeurt zelfs met fotokopieën met de godsnaam erin, en die zich zelfs zorgen maken over computerschermen waar de Naam is opgeroepen- mag je die wissen?

We blijven zitten met het probleem hoe we het tetragram moeten uitspreken. Een traditie die door An-Ski in brede kring is verspreid, meent dat dat het alleen werd uitgesproken door de Hogepriester in het Allerheiligste in de Tempel op Jom Kipoer. Is de *Sjeem HaMeforasj* (JHVH) niet alleen de Naam, maar ook de Beschrijving en Verklaring van God? Volgens de traditie bestaat de Naam uit vier medeklinkers; er zijn er allerlei pogingen in omloop om klinkers toe te voegen om er een uitspreekbaar woord van te maken. Door sommige mensen word de *a/u*, de *o* en *a* van het woord *Adonai* -mijne heren- toegevoegd om aan te geven dat men het dient uit te spreken zoals de klinkers aangeven. Theologen die dat niet wisten, lazen de medeklinkers en klinkers samen en daardoor ontstond de vorm *Jehovah*. Andere, vooral Rooms-Katholieke theologen voegen er een *a* en een *e* toe en lezen *JaHVeH*, en dit is een vorm die in joodse kring niet wordt gebezigd. En jiddisj-sprekende grappenmakers voegen er een *o* toe voor de eerste *Joed* en een *o* tussen de twee laatste medeklinkers zodat ze ‘*ojweeh*’ krijgen.

Menige chazzan zal in sjoel *Adonai* zingen, maar in een concert en voor opnames de veilige weg nemen en *Adosjeem* zingen. En vele vrome Joden gebruiken *HaSjem* -de Naam- om aan God te refereren. (Het is ook het woord *Mosjee* als je het in Hebreeuwse letters achterstevoren schrijft (השמ-משה)).

De rabbijnen hebben diepgaand nagedacht en geschreven over de kwestie van de betekenis van de verschillende namen van God. Zij zagen er elementen van *rechtvaardigheid* en *dank* in, wanneer de verschillende namen in verschillende teksten werden gebruikt. Julius Wellhausen probeerde met een Duitse systematische tekstanalyse aan te tonen dat de namen verschillende tradities aanduiden die door een redacteur netjes geknipt en aan elkaar geplakt waren. In de sidoer werden sommige problemen vermeden door de Naam als twee *Joeds* (י) te schrijven hoewel als Bijbelse teksten in de liturgie worden geciteerd de complete versie behouden wordt.

We kunnen God ook aanspreken als “onze Vader” en “onze Koning” -*Awinoe* en *Malkenoe*- en met diverse andere aanspreektitels. Voor feministes is het woord ‘Vader’ anachronistisch en paternalistisch, maar ‘onze Ouder in de hemel’ voelt anders aan. Voor mensen met een republikeinse politieke opvatting is ‘Koning’ monarchistisch en onaanvaardbaar, maar President roept niet dezelfde gevoelens van ontzag op.

Dus blijft het bij ‘O God’ als iets flink misgaat, of ‘Godzijdank’ als iets goed afloopt.

Uiteindelijk blijft de vraag: welke naam kiezen WIJ zelf voor God?

Laten we hopen, dat dit probleem spoedig zal worden opgelost.

Be'ezrat HaSjem.